

Міністерство освіти і науки України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
Департамент освіти Харківської міської ради
Департамент міжнародного співробітництва Харківської міської ради
Департамент у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської міської ради
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Міжнародна асоціація миротворців ООН «Солдати миру» AISP/SPIA
Національне відділення Міжнародної асоціації миротворців ООН
«Солдати миру» AISP/SPIA, Чеське відділення
Віденське відділення Національної асоціації миротворців Австрії
Національна чеська ветеранська організація «Чеський легіонер»
«Подорож заради миру», Норвегія
ГО «Об'єднання миротворців ООН, учасників міжнародних операцій
та інвалідів війни»
ГО «Окремий науково-освітній центр Українського козацтва
імені Г.С. Сковороди»

МИР. БЕЗПЕКА. ОСВІТА.

*Матеріали круглого столу за міжнародною участю,
присвяченого Дню українських миротворців
та 30-й річниці участі України в миротворчих місіях ООН
(15 липня 2022 року)*

м. Харків

УДК 37.014.24+327.7+327.83](063)

М63

Головний редактор: БОЙЧУК Юрій – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Редакційна колегія:

БЕРЕЖНА Світлана – доктор філософських наук, професор, проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

БОРИСЕНКО Наталія – кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з навчально-виховної роботи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

БОНДАРЕНКО Софія – помічник Координатора міжнародних програм «Школа миру» та «Юний миротворець», учитель історії Харківської гімназії №55;

ДОРОШЕНКО Олександр – міський голова правління ГО «Об'єднання миротворців ООН, учасників міжнародних операцій та інвалідів війни»;

ЗЕЛЕНСЬКА Людмила – доктор педагогічних наук, професор, в.о. декана факультету історії і права ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ЛУК'ЯНОВА Лариса – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Голова наглядової Ради ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

САМОЙЛОВ Сергій – обласний голова правління ГО «Об'єднання миротворців ООН, учасників міжнародних операцій та інвалідів війни», Координатор Міжнародних програм «Школа миру» та «Юний миротворець»;

ЧЕРНІКОВА Інна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 10 від 19 жовтня 2022 року).*

Мир. Безпека. Освіта: Матеріали круглого столу за міжнародною участю, присвяченого Дню українських миротворців та 30-й річниці участі України в миротворчих місіях ООН, Харків, 15 лип. 2022 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. – Харків, 2022. – 60 с.

У збірнику відображено тези учасників круглого столу за міжнародною участю, присвяченого Дню українських миротворців та 30-й річниці участі України в миротворчих місіях ООН. Акцентовано увагу на теоретичних і практичних напрацюваннях учасників щодо реалізації програм співробітництва закладів освіти з громадськими та міжнародними організаціями у сфері міжкультурної та громадянської освіти; програм «Школа миру», «Юний миротворець». Накреслено перспективні напрями розширення взаємодії громадських організацій, закладів освіти, ветеранських структур, міжнародних організацій та органів міської влади з питань гуманітарно-культурного співробітництва.

Матеріали стануть у пригоді науковцям, учителям, докторантам, аспірантам, викладачам закладів вищої освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2022

<i>Сергій Самойлов, Дар'я Ясинецька</i> ОПЕРАЦІЇ ООН З ПІДТРИМАННЯ МИРУ. ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС ЩОДО УЧАСТІ УКРАЇНСЬКИХ МИРОТВОРЦІВ У МІСЯХ ООН.....	35
<i>Тетяна Собченко</i> ПРОБЛЕМИ ВІЙНИ ТА МИРУ У ВИХОВНІЙ РОБОТІ ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	39
<i>Анна Чернишук</i> ДОСВІД РОБОТИ ЮНИХ МИРОТВОРЦІВ МІСТА ХАРКОВА У РОЗБУДОВІ СУСПІЛЬСТВА У ДУСІ МИРОЛЮБСТВА ТА БРАТЕРСТВА.....	42
<i>Інна Чернікова</i> ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: З ДОСВІДУ ДІЯЛЬНОСТІ ГО «ОКРЕМИЙ НАУКОВО-ОСВІТНІЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ».....	45
<i>Лариса Шевченко</i> УКРАЇНА В ДІЯЛЬНОСТІ МИРОТВОРЧИХ МІСІЙ ООН ТА НАТО: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	48
<i>Надія Шевченко</i> ЦІННІСТЬ МИРУ ТА БЕЗПЕКИ ДЛЯ УКРАЇНЦЯ.....	51
<i>Катерина Юр'єва</i> СПІВПРАЦЯ З ГРОМАДСЬКИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ У СФЕРІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТЯ.....	53
<i>Лариса Ямпольська</i> ПРОБЛЕМИ ВІЙНИ ТА МИРУ В ПОЗААУДИТОРНІЙ РОБОТІ ІЗ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ ХНПУ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ.....	57

Інна Чернікова

Inna Chernikova

к.і.н., доц. кафедри історії

України, координатор з

виховної роботи

факультету історії і права

ХНПУ імені Г.С. Сковороди

inna.chernikova@hnpu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-7841-3516>

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7213491>

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: З ДОСВІДУ ДІЯЛЬНОСТІ ГО «ОКРЕМИЙ НАУКОВО-ОСВІТНІЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ»

Розкривається досвід діяльності громадської організації «Окремий науково-освітній центр Українського козацтва імені Г.С. Сковороди». Аналізуються основні напрями діяльності з формування громадянської відповідальності учнівської та студентської молоді: національно-патріотичний, науково-пошуковий, культурно-освітній, волонтерський та поширення здорового способу життя.

Ключові слова: козацький рух, національно-патріотичне виховання, громадянська відповідальність.

Experience of activity of public organization opens up the «Separate scientificall yeducational center of the Ukrainian cossacks of the name of H.S.Skovoroda». Basic directions of activity of organization are analysed from forming of civil responsibility of student's and student young people: scientifically-searching, cultural and educational, volunteer and distribution of healthy way of life.

Key words: cossack motion, education, civil responsibility.

Формування у підростаючого покоління громадянської відповідальності є запорукою навчання молоді тому, як жити за умов сучасної держави, дотримуватися її законів, бути громадянином демократичного суспільства.

У Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди приділяється велика увага вихованню відповідального громадянина. З 2002 року діє ГО «Окремий науково-освітній центр Українського козацтва імені Г.С. Сковороди». Ідейним засновником та першим Отаманом організації був ректор, Польовий гетьман Слобідського козацького округу Іван Федорович Прокопенко (2002 – 2021 рр.). Завдяки ініціативі очільника, колектива викладачів, здобувачі мають можливість приєднатися до лав українського козацтва, долучитися до заходів організації.

Сьогодні під керівництвом Отамана, генерал-хорунжого УК, ректора університету Юрія Дмитровича Бойчука діють 10 козацьких кошів, на кожному

факультеті відповідно. Кожен з них розробив свою назву, девіз, емблему та головні вектори своєї діяльності. Дійсно, головна місія кошів, на нашу думку, полягає саме у просвітницькій роботі серед учнів та студентства м. Харкова та області, формуванні громадянської відповідальності.

Виходячи зі специфіки діяльності кожного факультету та коша, встановлено основні напрями їх просвітницької діяльності: національно-патріотичний, науково-пошуковий, культурно-освітній, волонтерський та поширення здорового способу життя.

Для учнів шкіл Харкова та Харківської області щорічно вже 20 років поспіль організуються такі заходи: посвята в козаки та берегині УК, учнівсько-студентська наукова конференція «Козацькі читання», спортивні змагання на «Кубок Отамана», конкурс «Найкраща писанка», волонтерські уроки «Козацька слава». Учні з задоволенням беруть участь у цих заходах та як результат бажають здобувати освіту у педагогічному університеті. Підписано договори про співпрацю зі школами та козацькими осередками Харкова.

Заходи формують свідомого громадянина, патріота, професіонала, тобто людину, якій притаманні особистісні якості й риси характеру, світогляд і спосіб мислення, почуття, вчинки та поведінка, спрямовані на саморозвиток та розвиток демократичного громадянського суспільства в Україні.

У 2007 році відбулася перша церемонія випуску козаків-офіцерів, які не на слові, а на справі підтвердили, що «Не загине козацька слава!». Дійсно, випускник нашого університету є вчителем-козаком ХХІ століття, який готовий очолити козацькі осередки у школах, виховувати патріотів України та співпрацювати з університетом.

Одним зі статутних завдань діяльності ГО «Окремий науково-освітній центр Українського козацтва імені Г.С. Сковороди» є науково-пошукова і науково-дослідна діяльність.

Вона організована за певними напрямами, які відповідають головній меті вказаному вище виду роботи – виховання громадянина, патріота, фахівця. Ця мета, у свою чергу, витікає із розуміння того, що участь у заходах Центру є частиною фахової підготовки студентів нашого університету.

Основні напрями науково-пошукової та науково-дослідної діяльності ГО «Окремий науково-освітній центр Українського козацтва імені Г.С. Сковороди»: робота по вивченню історії козацтва і розвитку козацького руху, біографістики гетьманів. Реалізація цього напрямку відбувається під час вивчення навчального матеріалу з історії України та при проведенні безпосередньо наукових досліджень, тобто:

- При підготовці до семінарських занять, публічних виступів з історії козацтва у школах, інших закладах освіти, проведенні диференційованих уроків «Козацька слава» і т. при підготовці до участі і виступів під час проведення наукових конференцій, круглих столів, дискусійних клубів і т.д.

- При підготовці до проведення екскурсій з історії козацтва з використанням археологічних артефактів, які були знайдені під час археологічної практики студентами-козаками історичного факультету та

презентовані у науково-дослідній археологічній лабораторії нашого університету.

- При підготовці наукових публікацій з історії козацтва, його ролі на сучасному етапі розвитку України.

Серед результатів наукових розробок можна назвати розвідки викладачів та студентів-козаків під час роботи Всеукраїнської науково-практичної конференції «Козацький рух на теренах України та патріотичне виховання молоді на його засадах», присвяченої 420-річчю від дня народження Б. Хмельницького, науково-практичної конференції з міжнародною участю «Соціально-політична активність молоді в умовах формування громадянського суспільства», присвяченої Дню Соборності України, Всеукраїнської наукової конференції «Гетьман Мазепа: історична постать у контексті процесів українського державотворення».

Отже, формування громадянської відповідальності учнівської та студентської молоді у контексті козацького руху значно активізує розвиток національної самоповаги, патріотизму, ідеї збереження та розвитку традицій національного відродження серед учнів та студентів Харківщини. Це підтверджує 20 річний досвід діяльності Інституту Українського козацтва та ГО «Окремий науково-освітній центр Українського козацтва імені Г.С. Сковороди».